

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“
(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu «Objavitelju Dalmatinskomu» i «Smotri Dalmatinskoj» za Austro-Ugarsku Kr. 15.—; samom «Objavitelju Dalmatinskomu» Kr. 8.—; samoj «Smotri Dalmatinskoj» Kr. 10.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmjerno. Pojedini brojevi stoje 16 para, u zastareni para 20.

Pitajta za predbroju, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za avrsta, uz koja nema prilicne pretplate, biti će povraćena. — Pretplate se šalju na banku naplatitajna. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novce treba šljati «Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadru»

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

Sastanak Cesara Karla s Carem Vilimom.

BERLIN, 11. Austro-ugarski poklisar Hohenlohe krenuo je u veliki glavni stan, da bude na sutrašnjem sastanku izmjeđu cara Vilima i cesara Karla. Tu će se naći i njegov kanceler Hertling i državni tajnik Köhlmann; oni će imati prigode da se sastanu sa ministrom spoljašnjih posala Burianom.

Službeno saopćenje.

BEČ, 13. Njegovo c. i k. Veličanstvo posjetilo je na 12 maja Njegovo Veličanstvo njemačkog cara u velikom glavnom stanu. U pratnji cesara Karla nalazili su se, osim lične svite Njegova Veličanstva, ministar spoljašnjih posala Grof Burian, poglavica glavnog štaba barun Arz i c. i k. poklisar u Berlinu princ za Hohenlohe.

S njemačke strane učestvovali su sastanku državni kancelar, general maršal von Hindenburg, general Ludendorff, državni tajnik von Köhlmann i carski njemački poklisar u Beču grof von Wedel.

Visoki su se savjetnici i njihovi savjetnici iskreno među sobom razgovarali i potanko raspravljali o svim osnovnim političkim, gospodarskim i vojničkim pitanjima, koja zasijecaju u današnje i buduće izmjeđu jedne i druge monarhije. Pri tom izšlo je da su potpuno složni u svim ovim pitanjima i odlučni da savezni odnos koji postoji prošire i ojačaju.

Dravci ugovornih zablavaka, koji su u izgledu, već su u načelu utvrdjeni. Tijekom pretresanja iz bilo je, na radost, na vidjelo koliko je ojačanje i obilje stana dugogodišnji tijesni savez među Austro-Ugarskom i njemačkom carevinom, koji je tako slavno oprobao i u ratu za obranu.

O sastanku Cesara Karla s Carem Vilimom.

BEČ, 13. K današnjem službenom saopćenju o sastanku cesara Karla sa carem Vilimom i obostranih državnika u njemačkom velikom glavnom stanu, novine objavljuju sa obavještenje strane ova objašnjenja:

Stari dvojni savez bijaše sklopljen na osnovu obrane, naročito naprema Rusiji. Dogadjaji svjetskog rata nijesu potresli preduvjete ovog saveza kao takovog, šta više, oni su ga potkrijepili. Na pas se napalo, pa se moramo braniti protiv čitavog svijeta napadača; moramo se dakle držati defenzivnog saveza; samo treba da stvorimo nove preduvjete za proširenje i jačanje ovog saveza, koji će za sva vremena pridržati karakter defenzivnog saveza. Rusija, kao pravi faktor poprečavanja vlastita dvojnog saveza, prestala je za dugo da po nas znači jednu opasnost; nepotrebno unavrijela drugih neprijatelja prijati nam da će nas uništiti. Obrana vlasti dvojnog saveza treba da se primjeri ovoj situaciji, i da uzimlje na oko i eventualnost drugih napada, nego što su s ruske strane.

Ovaj savezni savez je imao potpuno mjesto u okviru obrambeni, za kojim Entente, tobože nastoji. Savez narod traži obrane protiv budućih ratova; dvojni savez drugo neće, nego da se i brani protiv budućih ratova. Njegova temeljna misao jednaka je temeljnoj misli saveza naroda, jasno je, da pri raspravljanju o obnavljanju saveza,

treba da se povede riječ o čitavom nizu pitanja političke, vojničke i gospodarske naravi, koje su u užoj svezi sa savezom.

«Norddeutsche All. Zeitung» o posjetu cesara Karla caru Vilimu.

BERLIN, 13. K službenom saopćenju o posjetu cesara Karla kod cara njemačkog piše «Norddeutsche Allgemeine Zeitung»:

Francuskoj vladi biće napokon jasno da su propali i otrseni njeni pokušaji, da otruje lične odnose izmjeđu dva vladara i da tako posije sjeme nepovjerenja u savezničke odnose obiju država. Clemenceauove spletke postigle su protivno od onoga čemu se nadao. Sklop središnjeg evropskog bloka jače je krviden nego ikad prije; zajednički prolivena usrd učinila je nerazrješivim sadašnji ratni savez.

Sad treba, da se za vrijeme mira stvore u savezu obiju država ona jamstva, koja bi imala da ga brane od eventualnih budućih oluja. Ovo djelo užeg skopčavanja, što ga oba naroda jednako žude, sad se dakle izvodi. Njemački narod pozdravlja sa najusrdnijim osjećanjem cesara Karla kao nosioca jednog razvoja, koji, na starom i tvrdom osnovu saveza, vodi austro-ugarsku monarhiju k sve to užoj zajednici sa njemačkim carstvom.

O tobožnjem drugom pismu Cesara Karla.

ROTTERDAM, 11. Pariski dopisnik «Manchester Guardian» piše: Cesar je u drugom pismu izjavio da je avrsta, da može skloniti Njemačku da sklopi mir, pod uvjetom da saveznici ograniče svoje teritorijalne prohtjeve na Elsass-Lothringen; zapremljeni kvajevi imali bi se naravno, napustiti; neovisnost i suverenost Belgije imalo bi se uspostaviti. Cesar kaže, da već ima pristajanje Bugarske. Cesar je molio, da se privatni karakter pisma potpuno očuva. Uostalom, kaže, da mu je francuska vlada dala poštenu riječ, da ga neće izdati. Za ovih pregovaranja Poincaré je predložio, da monarhija ustupi Italiji Trst i Trentin i dobije Slesku. Ali mu cesar Karlo odgovori, da protiv toga ima važnih prepona, naime: da dok monarhija zaprema Trentin, Francuska još nije zapremila Slesku.

Na pitanja što mu ih je prikazao odbor za spoljašnje poslove, Ribot je odgovorio, da je on imao da bira izmjeđu odbijanja austro-ugarskog prijedloga i preloma s Italijom. Ribot je priznao, da je Lloyd George tek nakon dugog oklijevanja pristao na Sonninovu želju da se odgovori negativno. Lloyd George bio bi dakle više puta istakao važnost austrijskih prijedloga te podupro želju da se ne preпусти lijepa prilika da se sklopi mir. Megjutim Poincaré se načelno protivio bilo kojim pregovorima o miru, te tvrdio, da se rat može donkonečati jedino potpunom vojničkom pobjedom Entente.

Dopisnik «Guardiana» javlja dalje, da su se prošlog ljeta «iznova učinili prijedlozi, i to baš Briand. Dopisnik opozivlje prethodno saopćenje, po kojemu bi Ribot bio pozvao sve saveznike da s njima vijeća o pismima cesara Karla. Ruska i američanska vlada bile su o tome obavješteno, tek pošto su prijedlozi bili odbijeni.

rođa pritajila sve svoje ljepote i veselje svoje; sve je bilo oladne boje, koja srce tišiti. Sjetan nam osvanu, Uskrs, sjetan kao duše naše; pravi ratni Uskrs.

Dopisivanje — pismo domu i iz doma — jedina je utjeha prigodom vjerskih blagih dana — našim izočinim junacima, a oni koji znadu pisati, biće zacijelo iskitili pismo, kako su najbolje znali i složili ga — tako reći — česticama srca svojega. Sada nastaje pitanje: «Je li narod u načelu protivan školi i prosvjetljenju u opće?» Ja bih rekao, da nije, jer narodne poslovice: «Sljep je kod očiju, ko čitati ne zna», «Ko pisati znađe, dvije pameti imađe», uz mnogo drugih u istome smislu, dokazuju, da narod dapače cijeni blagodat prosvjete i uvijaga koristi iste. Zlo je samo u tome, što težaci uopće u pogledu škole i školskog pohaganja imaju takovih nazora, koji su školskom djelovanju — sa strane narodnih nastavnika — na veliku smetnju.

Učitelj, koji u svome pozivu proboravi nekoliko godina na selu i našega težaka u dušu poznaje, može najbolje da iznese razloge, s kojih usprkos tolikim školama, koje su se u posljednje vrijeme — i po najzabavnijim selima — zasnovale, dobar dio naroda u neznanju i tmići uma, baza i luta.

Današnjem se sistemu osnovnih škola prigovara, da se je ova pučka ustanova neizmjereno udaljila od praktičnog joj poziva i da puk nije kriv, ako ne može, da tu školu zavoli; jer od nje ne uvijga nikakve praktične koristi za potrebe svoga gospodarskog življenja.

No niti je potpuna istina, da sadašnje škole nimalo ne odgovaraju narodnoj cijeli, niti je potpuno istinito, da puk nije nimalo kriv, ako za te

Kako «Korrespondenz-Bureau» doznaje sa nadležne strane, u ovom članku nema objavljenog tobožnjeg pisma Njegova Veličanstva; ovako i ovaj članak mora se smatrati za jedno novo opaklo djelo Entente.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Njemačka ofenziva na zapadnoj fronti.

Izvještaj njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 12. Wolff-Bureau javlja: Veliki glavni stan 12. maja.

Zapadno bojište:

Sjeverno od Kemmela i na južnoj obali Lysa neprijatelj napade poslije žestoke artiljerijske pripreme; na više mjesta zastoke se u jake izvode. Sjeverno od Kemmela neprijateljski napad propade u boju iz bliza u našim linijama; uostalom njegove jurišne čete skršiše se već u našoj vatri. Na zapadnoj obali Avre razvise se iz našeg jednog zagona jugo zapadno od Maillyja žestoki bojevi, u kojima zarobismo preko 30 ljudi. Izmjeđu Avre i Oise bilo je više izvidničkih okršaja.

BERLIN, 13. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan, 13. maja 1918.

Zapadno bojište:

U području Kemmela nastavila se živahna artiljerijska djelatnost u svezi sa lokalnim pjčačkim bojevima; ona oživlje navečer više puta i u ostalim bojnim odsječcima. U dolini Ancre, jugozapadno od Alberta, bje odbijen engleski djelimični napad. Na više mjesta fronte neprijatelj je nastavljao svoje izvidničke zagonne.

U aprilu neprijateljske zračne boje snage izgubidse na njemačkim frontama 15 zauzdatih balona i 271 letjelicu, od kojih padoše iza naših linija 122, ostale vidjelo se da su se srušile iza protivničkih pozicija. Mi smo izgubili u boju 14 zauzdatih balona i 123 letjelice.

Sa ostalih bojišta ništa novo.

Ostali izvještaji austro-ugarskog i njemačkog glavnog stana od 12. i 13. maja nalaze se u «Objavitelju Dalmatinskomu».

Engleske letjelice nad Bokom Kotorskom.

BEČ, 13. Javljaju iz stana ratne štampore: Dana 11. maja popodne šest engleskih letjelica napade bombama ratnu luku i zavič kotorski, a da nijesu nanijele ni gubitaka ni materijalnih šteta. Jedna se letjelica srušila; one koji su na njoj bili, zarobismo nezogljene.

Novi poglavica vojničke kancelarije Nj. Veličanstva.

BEČ, 13. Cesar je imenovao generala adjutanta generalmajora baruna Zeidlera poglavicom vojničke kancelarije.

škola dijete mari. I današnjim sistemom osnovnih škola dijete iz naroda da nauči čitati, pisati i računati; može da u sastavima svoje misli, lijepi poređane pred očima imađe; može dakle da steče najpotrebite znanje iz glavnih, uz neke pojmove iz sporednih nauka, pa je to ipak nešto. Uz to svaka seoska škola ima svoju jpačku; to je nešto vrst ratarskog pokušavalista, u kojem seoska djeca upućena od svoga učitelja — koji je takogjer iz naroda iznikao — mogu da steknu lijepih i praktičnih pojmova o poljoprivrednom radu, pa i stoga gledišta ne može se baš reći, da su se sadašnje pučke škole udaljile — i to neizmjereno udaljile — od praktičnog im poziva. Neću reći, da se u današnjem sistemu ne bi moglo štošta preinačiti, što bi za narodni život podnesnije bilo; ali mi današnje škole nijesu na omet, samo kad bi narodna djeca redovito pohagjala i kad bi seljak smatrao školu svojim duhovnom majčicom, kao što smatra hraniteljicom i majčicom zemlju svoju. Dobro bi n. p. bilo kad bi seoske škole imale svoje zasebne citanke jezgrovitih, odsječitih i lakim narodnim stihom napisane; jer bi u tome štivu narod sebe prepoznao, pa bi mu i sadržina tih čitanaka omilila. Ta eventualna čitanka za narod morala bi sadržavati lijepe pouke o poljoprivredi i to u obliku zanimivih pripovijedaka, a za seljančice u istom obliku lijepih štiva o vognjenju domazulja zbora seoskih prilika, a povrh svega mnogo prama o čistoci, koja je po osobita strašno odnemarena, i narodne pjesme — selobito one koje po svojoj etičkoj sadržini narodnu svijest krijepe i podržavaju, a duh i srce plemene, morate bi u toj zasebnoj čitanci — kad bi bilo moguće da se za seoske škole složi — imati odlično mjesto. Seljaku je uopće pjesma mila; a

Previšnje ručno pismo barunu Burianu.

BEČ, 11. Cesar je upravo dana 9 o. m. previšnje ručno pismo barunu Burianu, koji glasi: Dovošetak pregovora o miru s Rumunjskom pruža mi žugjenu priliku, da Vam nanovo izrazim Svoju najtopliju zahvalnost na Vašem izvrsnom radu, koji se vazda jednako pokazao u raznim položajima. Na priznanje Vaših odličnih zasluga sklonio sam Se da Vam, ručnim pismom što sam danas upravo Svojem ugarskom ministru na Mojem dvoru, udijelim dostojanstvo ugarskog grofa, s oprostom od pristojbine.

Karlo.

Nova kolajna za civilne zasluge.

BEČ, 13. «Wiener Zeitung» objavljuje cesarsko ručno pismo, kojim se utemeljuje nova kolajna za civilne zasluge.

Ugovor o miru s Rumunjskom.

(Svršetak).

Dalje važnije ustanove mirovnoga ugovora s Rumunjskom, kojega smo početak donijeli u subotu, glase ovako: Čl. XVIII. Suđenost u zajedničkim područjima preuzimaju, osim ustanova alineje druge i treće, u potpunom obsegu rumunjski sudovi. Suđenost po pripadničima okupacione vojske, lito koji u kaznenim toll u građanskim stvarima pridržaje se lito tako kao i redarstvena vlast na svim osobama u potpunom obsegu savezničkih vlastima. U kaznenim činima protiv okupacione vojske prosiugivat će vojnička suđenost. Čl. XX. Iza ratifikacije mirovnoga ugovora ne će više okupaciona vojska (kako je poznato, naknadno će se utanačiti rok, k. k. će vojske isprazniti zaposjeđenu područja) preuzimati rekvizicija budi u novcu budi u naravi, osim odredbe alineje 2. Pravo vrhovna zapovjedništva na rekvirovanje žila, sočiva, krmne, vune i mesa iz proizvodnja ostaje neotaknuto. Uzimat će se obzir na redovite cijene i gumovane potrošnje. Rumunjska vlada ima udovoljiti zamolbi vrhovnoga zapovjedništva da izvaga rekvizicije za potrebe okupacione vojske, a lito lito za rekvizicije drugih predmeta, što ih Rumunjska ima da dobavija prema drugim utanačenjima, koja su s njom sdogovorena. Čl. XXI. Počevši od ratifikacije mirovnoga ugovora slijedeće: uzdržavanje okupacione vojske uključujući amio i u tu svrhu preduzete rekvizicije na trošak Rumunjske. Predmeti, nekvizitirani za okupacionu vojsku, plaćat će se od savezničkih vlasti vlastitim sredstvima.

Poglavlje VI: Dopunjak dunaštoga brodogarstva. Čl. XXIV Rumunjska će sklopi sa Njemačkom, Austro-Ugarskom, Bugarskom i Turskom novu akciju dunaštoga brodogarstva, kojom se uređuju pravne prilike u Dunavu. Za rjeke od Braila niz vodu, uključujući ovamo i ovdje lito, ostaje Evropsko dunaško povjerenstvo i nadalje u svojim dunaškim ovlastima po imenom Povjerenstvo dunaškoga učea, kao i lito za rekvizicije Rumunjska jamči brodogarima, drugih stranaka školskih i učevor slobodni saobraćaj na rumunjskom dijelu Dunava uključujući ovamo i luke te mu pripadajući Rumunjski daniak od 1 do 2% od vrijednosti robe, koja se uvozi u luke zemlje ili se iz njih izvozi, uključujući se, čim slapi na snagu nova dunaška plovidbena akcija i čim Rumunjska uvede za uporabu javnih zavoda, koji služe srpskomu prometu na obali nove kanale prema novoj dunaškoj plovidbenoj akciji, na najkrajnija će, dok se sadržina Povjerenstva Dunaškoga učea u redu upravljajući svom kolikom imovinom evropskoga dunaškoga povjerenstva, koja ne nalazi u njenom posjedui, te je očuvati od svake štete. Odmah iza što će biti potpisan mirovni ugovor, uvjerice se povjerenstvo, koje će se sastojati iz tri članke ovaj preostaviti ugovarajućih stranaka o stanju materijala, što ga je Rumunjska imala u pohrani. O obvezi Rumunjske da prethodno s mjesta preda ovaj materijal, sklopiće se posebno utanačenje. Čl. XXVI. Njemačka, Austro-Ugarska, Bugarska i Turska te Rumunjska imaju pravo držati na Dunavu

mila mu je zato, jer u njegovoj krvi struji i litra pjesnička žica starca Milovana, koji je junacke megdane pjesmom prošivio i junake u milozvučnim stihovima ovjekovječio. Težak se — dakako — u metriku ne razumijem, ali ipak kad njegovu uhu stih «blagoglasno zvuči» razliječe kaže: «Kako to lijepe misli! Onome pak koji znađe, da u pismu svoje misli i osjećaje pjesnički izrazi, narod veli da znađe lijepe kiliti. Momci rado svoju ljubav izjavljuju u narodnim desetercima, a cure, koje znadu pisati, često pišu pisma pjesničkim uvodom.

Cura n. pr. piše:

Evo tebi sitnu knjigu pšem, Knjigu pšem za tobom uzidišem. Ođe si dragi, gdje mi se nalaziš? Koje pute, koje staze gaziš?

A momak otpisuje:

Tvoj je dragi, gdje gim i sljeva Gdje se krvca junacka lijeva. Zestoko je to bojno rvanje Curo mojo, moje milovanje. Ali milom Bogu buoi hvala, A meni je jošie živa glava.

pa završuje čisto vojničkim pozdravom Koliko je u cara rekruta, Onoliko te ja pozdravljam puta.

Nije li dakle grjehot, da narod, koji toliko pjesmu ljubi i čiji je krasni jezik gođovo sama pjesma, bude slijep kod očiju — kako i sam nepismenost tim izrazom označuje? Prvi je uzrok, s kojega ima još nepismenih i polupismenih seljaka, što je po mojem sudu skoro sve jedno, vrlo neredovito pohaganje škole sa strane seoske djece. Težaku ne možeš nikako vratiti u glavu, da je prvi i najglavniji uslov za naprednu i plodonosnu putku redovito pohaganje ni da bez

mente:
ano:
ricognizione
ti di nuovo
generale.
generale
munica:
aggio 1918.
mentale:
azione del
nce soltanto
e dall'altra
occidentale
fuoco più
te nemiche.
ità di rico-
Alla sera
si ravvivo
munica:
ggio 1918
mentale:
tività del-
Abbiamo
ri. Attacchi
e presso
taglia della
te di fan-
a fuoco
te le nostre
ioni di at-
gravissimo
rni del
centale del-
erco di Gri-
crollo al-
Apremont
zione fran-
infinito agli
a nord di
endorff.
nik.
snjštva.
sila pre-
supruga
era
akarskoj,
sućuti od
z grada i
ijenu sru-
na duboko
nog prijao-
pokojnik
susretljivi
u boravku
groba, a
latuloviću,
jnika dao
eka svima
feifer
reifeneder.
olpita con
indimen-
er
akarska
esto cor-
del desi-
ciono di
testazioni
dicante nel
anti, e ci
zia ed il
suo buon
mostrata
fino a la
podestà
i mortali
osti nella
eri!
reifeneder.
inju traž
se od 1-2.

račne brodove. Svaka vlast, zastupana u Povjerenstvu Dunavskog ušća ima pravo, držati na Dunavskim ušćima dva manja ratna broda kao štacionare.

VII. Poglavlje: Ravnopravnost vjeroispovijesti u Rumunjskoj. Čl. XXVII. U Rumunjskoj zajamčuje se ravnopravnost, grkokatoličkoj, bugarsko-pravoslavnoj, protestantskoj, muslimanskoj i židovskoj vjeroispovijesti svaka sloboda i isti zakonski postupak, kao i rumunjsko-pravoslavnoj vjeroispovijesti. Napose ima pristojno pravo podizati župe i vjeroispovijesne općine kao i utemeljivati škole, koje se smatraju privatnim školama, te im se smije zabraniti poslovanje samo u slučaju povrede državne sigurnosti ili javnoga poretka. Čl. XXVIII. Različitosti vjeroispovijesti nema u Rumunjskoj da vrši budi kakav utjecaj na pravni položaj stanovništva, imenito ne na njihova politička i građanska prava. U Rumunjskoj će se do ratifikacije mirovnoga ugovora izdati zakon, kojim se na svaki način svi bezdržavni stanovnici (uključujući amo Židove), koji su u ratu bio aktivni vojnici, bud u pomoćnoj službi služili, ili koji su u zemlji rođeni i tamo naseljeni, te pođu od tamo rođenih roditelja, smatraju pravim rumunjskim građanima, te se kao takovi mogu upisati kod sudova. Sicanje rumunjskog državljanstva proteže se i na žene, udovice i malodobnu djecu. Čl. XXX za interpretaciju ovoga ugovora mjerodavni su za odnose među Austro-Ugarskom i Rumunjskom njemački i rumunjski tekst, među Austro-Ugarskom i Rumunjskom i njemačko-magarski i rumunjski tekst, među Bugarskom i Rumunjskom bugarski i rumunjski tekst, za odnose među Turskom i Rumunjskom turski i rumunjski tekst. Čl. XXXI. Ovaj mirovni ugovor ima se ratificirati, a ratifikacione isprave imaju se čim prije izmijeniti u Beču.

Politički dodatni ugovor k ugovoru o miru s Rumunjskom.

BEČ, 11. Objavljen je danas pravno politički dodatni ugovor k ugovoru o miru izmđu Austrije Ugarske i Rumunjske, kojim se uređuje uspostavljanje odnosa javnog i privatnog prava, naknada ratnih i civilnih šteta, izmjene ratnih zarobljenika i civilnih zatočenika, pitanje amnestije i postupanja sa lagama i drugim prometnim sredstvima koji su pali u protivničke ruke, izmđu ostalih odredjenja ovog dodatnog ugovora, koji broji devetnaest članaka, vrijedi da se istakne dužnost Rumunjske da, najkasnije za jednu godinu pošto je dodatni ugovor potvrdjen, sklopi konzularni ugovor, po primjeru sličnih ugovora sklopljenih sa drugim državama; odcicanje Rumunjske na naknadu štete počinjenih na njenom zemljištu od austro-ugarskih vojnih mjera, ubrojivši revizije i kontribucije. Rumunjska će naknaditi neutralcima štete što su na njenom zemljištu nastale od vojnih mjera Austrije Ugarske i što se po internacionalnim načelima moraju naknaditi. Austrijski i ugarski državljani koji su prije rata bili u rumunjskoj javnoj službi, te su bili otpušteni jedino kao pripadnici neprijateljskog inostranstva, imaju se, ako oni to zamole, iznova namjeršiti sa jednakim rangom i jednakom platom, ili, ako to ne bude moguće, mora im se davati pravdna naknada, odbivši naknadu što su eventualno dobili kad su bili otpušteni. U ugovoru naznačena je obveza za obe strane, da neće trpjeti na svom zemljištu nikakve agitacije, nikakve propagande, nikakvih dijela, koja bi bila uperena protiv nepovredljivosti zemljišta, protiv zakonitog reda i sigurnosti ili javnog mira druge ugovorne stranke; naročito da će sprečavati sakupljanje ili namjenjivanje bilo kojih pripomoći, darova ili drugih prinosna za ciljeve propagande, i da će se slatati da se dopuste samo one školske knjige i druga nastavna sredstva, koji se ne bi ogriješili u tu obvezu, odnosno da se izdadu primjerene nove kaznene odredbe. Rumunjska se obvezuje da neće sprečavati iseljavanje rumunjskih državljana ugarskog porijekla u Ugarsku.

Od svota što se po ovom dodatnom ugovoru moraju plaćati Austriji Ugarskoj, obvezuje se Rumunjska plaćati 35 milijuna kruna, efektivno u zlatu računanih do novčanog pariteta, te ih predati dvije godine po ratifikaciji ugovora o miru. Međutim Austrija Ugarska izjavljuje, da je sklona odrediti se te svote, ako u plaćevnom prometu, što se skorih godina ima da razvije izmđu monarhije i Rumunjske, nastane takav red koji bi oba dijela zadovoljavao. Kao jamstvo za službu javnih dugova Rumunjske naprema pripadnicima monarhije, odnosno Bosne i Hercegovine, Rumunjska zalaže za pet godina veresije i ostave rumunjske nacionalne banke plaćene kod njemačke državne banke. Na kraju se odreguje, da će se isprave o ratifikaciji ovog dodatnog ugovora čim prije u Beču izmijeniti.

Posebne pogodbe o gospodarskim pitanjima s Rumunjskom.

BEČ, 13. Objavljene su danas posebne pogodbe o gospodarskim pitanjima k ugovoru o miru s Rumunjskom. One se sastoje od tri dijela. Prvi dio

ovoga temeljna kamena, zgrada nastavne djelatnosti biva rasklimana i da se bez redovita pohaganja svrha pučke odgoje i narodnog prosvjetljenja ni zamisliti ne može; tim više, što nastavnik ima posla s maloumnim djecom iz čije se ljubave pameti — uslijed neredovita pohaganja — predodžba za predodžbom seli, kao jeseni lakokirle laste. Težak — čim mu se dijete orazumi — smatra ga svojim malim radinom, zato je tužan, skoro neutješiv, ako nema od srca porodica; a bezdjetka, koja je — od ostaloga — po selima vrlo rijetka, predmetom je sazaljena, gotovo prezira. I narodna pjesma to potvrdjuje, jer djever snahi nplodnici kaže:

Bora tebi, moja snašo draga,
koja snaša s tobom dovedena
Svaka j' čedo na konja popela.
A ti snašo ni na bijelo krilo.

pa kao da se prisjetio, da ona taj prijekor nije možda zaslužila, ljubezan i obziran kao što su u načelu kod naroda djeveri, dodaje:

Il je s tebe ili s brata moga.

Težak bi htio, da ima dijete za svoju službu, a htio bi opet, da mu dijete — osobito muško, nešto nauči, jer da i ženi treba prosvjetljenja ne će da znađe — ali se to dvoje megiusobno kosi, pa dijete uprav nije ni tamo ni amo. Seljak veli: "Dva dana dijete meni, a treći školi" ili: "Dosta je, da dijete ide u školu preko dana", biva, da jedan dan ide, a jedan da ne ide, a ne zna koliko to — osobito djeci nižih tečajeva — štete donosi u pouci i napretku. Nepismen seljak ne može da pojmi, koliko nastavnika stoji truda, dok onim mrvicama prvoga tečaja usvrli u glavu pojedina slova; njemu se čini, da to ide tako lako i hitro kao kad on bob sađi. Znam, da je težuak — osobito ako ima oživa — teško slati dijete redovito u školu, ali znam i to, da redovito pohaganje škole težak smatra dangubom i štetom. Težak šalje malo dijete u školu, jer

odnosi se na pogodbu o petroleju, sklopljenu izmđu Austrije Ugarske i Njemačke s jedne strane i Rumunjske s druge strane. Drugi dio sadrži gospodarsku pogodbu, po kojoj Rumunjska prodaje Njemačkoj, Austriji i Ugarskoj što zemlji pretiče od žita svake vrste, ubrojivši žetvu ulja, krmu, varivo, perad, marvu i meso, biljke za pletivo i vunu iz ljetne 1918. i 1919. Žito za kruh može dobavljati do šestotaka i u obliku mliva. U dodatku utvrđuju se i cijene. One se razumiju za dobru, zdravu robu popriječne vrste. Cijene za ostalu robu i potankosti o dobavljanju odreguje jedna mješovita komisija. Za sedam godina, što se izrede poslije 1919., Rumunjska se obvezuje, da će pribavljati pretičak spomenute robe Njemačkoj, Austriji i Ugarskoj, ako one budu to tražiti. Ovo se traženje može odnositi na ukupni pretičak ili na stačovite količine spomenutih proizvoda. Čine li ugovorne države za jednu godinu izuzetak u svom pravu, da im se roba dobavlja, to prestaje za Rumunjsku obveza i za naredne godine. Za druge poljodjelske proizvode, kao vino i voće, pridržavaju se posebne pogodbe, prema tome što se Rumunjska izjavila spremnom da pribavi Njemačkoj, Austriji i Ugarskoj pretičak 1918. godine. Za proizvode što će po ovom ugovoru dobavljati, Rumunjska će izdati zabrane izvoza, da tako zajamči ispunjavanje ugovora. U slučaju da Njemačka, Austrija i Ugarska traže samo jedan dio pretičaka, izvoz se neće dopuštati dotle, dok traženi dio pretičaka ne bude pribavljen, ili dobava ne bude osigurana.

Pretičke će konstatovati načelno rumunjska vlada, uz sudjelovanje predstavnika Njemačke i Austrije-Ugarske. U tu svrhu uzeće se razmjera ukupnog izvoza od 1908. godine do 1913. prema promjene rumunjskog gospodarskog područja. Način kada da se namakne, primi i plaća, uređuje izvozni uredi što će Rumunjska ustrojiti, sporazumno sa uredom što će Njemačka, Austrija i Ugarska ustrojiti u Rumunjskoj. Ovaj ured prost je svakog nameta i pristojbe. Njemačka i Austrija Ugarska nastoje da, promiču izvoz sve robe što treba Rumunjska, gotovih i polak gotovih proizvoda, sirovine i drugo, naročito onih proizvoda, koji su nužni za pridizanje poljodjeljstva. Da se obazru i na potrebe zemlje, one su gotove da, odmah kako bude potvrdjen ugovor o miru, stupe u pregovore o izvozu spomenute robe u Rumunjsku. Novčana sredstva što su nužna da se namiruju obveze plaćanja koje izvire iz ovog ugovora, ugovorne će države stavljati jedna drugoj na raspolaganje, uz podjeljivanje veresija u vrednosti druge ugovorne zemlje. Rumunjska se obvezuje da će, promicati promet robom vlastitim prijevozim sredstvima i cjenicima u svakom pravcu. Tako će Njemačka i Austrija Ugarska ići na ruku olakšavati promet robom sa Rumunjskom. Sve će razmirice rješavati odabranički sud sa sjedištem u Bukureštu. Cijene se utvrđuju u lejima za svako sto kilograma, naim: pšenica i raž 38 lej, ječam 29, zob 29, proso 31, bob 47, grah 42, repa 66, lanskio sjeme 65, sjeme od sunokreta 55.

Treći dio odnosi se na plovidbeni ugovor. Tu se ugovara potpuna jednakost postupanja sa njemačkim, austrijskim i ugarskim lagama i njemačkim, austrijskim i ugarskim plovidbenim preduzećima i njihovim namještenicima u plovidbenju po Dunavu, kao god i uživanje svija pogodnosti što im daju odnosi plovidbeni promet i upotrebljavanja naprav i zavoda koji služe javnom plovidbenom prometu. Tovar njemačkih austrijskih i ugarskih lagja što se voze na legama starih država, uživaju uzajamno pravo najveće pogodnosti.

Vlade ugovornih država nastoje da kao dosad pa i u buduće, da na obalnim mjestima svojih krajeva budu na javnom raspolaganju nužne luke, stovarišta i skladišta. Njemačka, austrijska i ugarska vlada neće na svojim područjima praviti teškoća rumunjskim plovidbenim preduzećima da zakupuju nužne komade obale; s druge strane rumunjska će vlada staviti na raspolaganje, u ime zakupa za 30 godina, njemačkim, austrijskim i ugarskim preduzećima unutrašnje plovidbe za promet putnika ili robe prikladne komade obale, da podignu magaze, naprave, skladišta i što je nužno za iskrucavanje i prekrucavanje, te skladišta uglja. Njemačkim, austrijskim i ugarskim plovidbenim preduzećima imaju se doz: čiti za njihove redovite pruge, po mogućnosti, stalna pristaništa u rumunjskim lukama koje služe pomorskoj plovidbi, uz

ne može da mu povjeri blago na čuvanje, ali čim dijete prisnaži, slabije, — vrlo slabije pohagja školu. Osim togu težaku je alfa i omega svega znanja znati se potpisati, pa nakon malo mjeseca, što dijete polazi školu, pita ga: "A znaš li se, rano, potpisati?" pa kad se uvjeri da znađe, neprestano smišlja, kako će ga rjeđe slati u školu". Težak kaže: "Dosta da dijete utvri koje slovo, pa kad pogje u vojnici samo će se prisjetiti"; ali naprotiv ne samo da se ne prisjeća, nego zaboravi i ono, što je u školi naučilo bilo ili tako piše, da to pisano traži duugo i više puta utaman — odgonetača. I samouci su dosta krivi, da narod ne šalje svoje djece redovito u školu, jer težaci kažu: "Eto i susjedov sin, i Petar i Pavao nijesu ni vidili školskoga praga, pa isto znadu lijepo pisati; a kako ti samouci pišu, najbolje znađem ja, koja na veliko čudo nepismenih težaka, koji misle, da nastavnik mora i nečitljivo pismo, da znađe razabrati, nijesam mogla nikako da tih hijeroglifa odgonetnem. Pa kako da ta pisma dočitaš i smisao im pribereš, kad je to petlja vrh petlje i sve jedna petlja?"

Samoukovo je pismo teško razabrati i s razloga, što tome diletantu u pismenosti nije poznat genetični razvoj slova, kako je to djetetu po učitelju na školskoj ploči predčen; on pravi slova svakako, pa pošto se sađa odopisnice i pisma većinom titaštem — i to ne najbolje vrsti — pišu, lako je pojmiti kako je teško taj slabi i izbijedjeli rukopis razabrati, i pogoditi što je dotičnik htjeo da kaže. Narod ipak razlikuje ovo pismo od onoga, kojim piše učenik višega tečaja ili mladić, koji je redovito pohagja školu, pa lijepo i pravilno pismo nazivlje školskim pismom.

Rasturkanost školskoga okoliša takogjer sprečava redovito pohaganje, jer zimi zbog nepogoda vremena, djeca iz udaljenijih odlomaka često izostaju. Zimi — osobito ako se u školi peć loži, dobar dio seoske djece ogje u školu odmah kašnje

potrebite susjedne magaze. Za vrijeme što će Rumunjska prodavati Njemačkoj, Austriji i Ugarskoj svoj pretičak žita, Njemačka će prepustiti pod osobitim uvjetima, koji će se utvrditi, svoje elevatore žita i uglja, što ih je podigla u raznim dunavskim lukama; po izmaku toga roka pregovarače s Rumunjskom o prepustanju tih naprava rumunjskoj državi. Sve ostale naprave, načinjene za vrijeme rata da se poboljša lučki promet, kao god i željezničke naprave, predaće se Rumunjskoj uz naknadu troškova i s obzirom na ono što je Rumunjska eventualno već platila, na osnovu ugovora o miru.

Dogodba stupa na snagu nakon razmjene ratifikacije.

BEČ, 14. Danas objavljeni austro-ugarsko-rumunjski gospodarski dodatni ugovor k ugovoru o miru sklopljenom u Bukureštu, kaže u poglavlju I: Ugovorne stranke slažu se u tome da je sa sklopljenjem mira svršen rat i na gospodarskom i finansijskom polju; one se obvezuju da neće ni direktno ni indirektno učestvovati u mjerama, koje bi išle za tim da se nastave neprijateljstva na gospodarskom ili finansijskom polju, te da će svaka u svojoj državi sprečavati takove mjere svim sredstvima kojima raspolaze. U prijelazno vrijeme, koje je potrebno da se prebrde ratne posljedice i da se prilike preuredi, ugovorne se stranke obvezuju, da ne će po mogućnosti praviti nikakvih teškoća pribavljanju nužne robe uvogjenjem visoke uvozne carine; one su gotove stupiti čim prije u pregovore, da, koliko bude moguće, još i dalje uzdrže i prošire oproste od carine utvrgjene za vrijeme rata.

Poglavlje II. kaže: U koliko u neutralnim državama leži roba, što potječe iz austro-ugarskog ili rumunjskog područja, a s kojom je skopčana obveza, da je se ne smije ni direktno ni indirektno izvoziti u područje druge ugovorne stranke, ova se, ograničavanja prema ugovornim strankama uljudaju. Stoga ugovorne stranke se obvezuju, da će odmah obavijestiti vlade neutralnih država o gore spomenutom ukidanju tih ograničavanja.

Druga poglavlja odreguju, da se namah uspostavi poštanski, telegrafski i telefonski promet; da se produlji rok trajanja pogodbe sklopljene izmđu obostranih duhanskih režijskih 1911. godine do izmaka 1930. godine; da Rumunjska stupe u željezničku konvenciju od 1833. godine sklopljenu izmđu Austrije Ugarske, Turske, Srbije i Bugarske, i to nemom se počme graditi nov željeznički spoj rumunjske sa bugarskom željezničkom mrežom; da bude u Rumunjskoj ovlašteno nabavljanje pomoćnog i nepomoćnog imanja odnosno uzimanje u zakup za 30 godina austrijskim i ugarskim državljanima kao god i domićnim društvima, trgovačkim i drugim društvima, ubrojivši u njih i osiguravajuća društva; napokon da se popuni trgovačka konvencija skopljena 1893. godine izmđu Austrije Ugarske i Rumunjske; sa dodatnim ugovorima 1909. godine, koji ima da traje do 31. (19) decembra 1930. godine, a od tog časa do izmaka jedne godine pošto jedna od ugovornih stranaka izreče otkaz. Jedino upogled carina pri uvažanju u austro-ugarsko carinsko područje, Austrija Ugarska pridržava sebi tromjesečni otkaz počevši od 30. (17) septembra 1919.

Talijanski gubici.

BEČ, 13. Kako novine pišu, po opreznom računu miorodavnih mjesta, talijanske armije imale su u 11 bitaka na Soči 270.000 mrtvih, 230.000 ljudi postalih nemoćnih, 134.000 zarobljenih, svega 634.000 ljudi trajno izgubljenih; k tome dolazi još 1.200.000 ranjenika, koji su se mogli povratiti na frontu. Za naše jesenske ofenzive 1917. god. izgubiše Talijanci 800 oficira i 36.000 ljudi poginulih, 3.200 oficira i 120.000 ljudi ranjenih, 10.000 oficira i 285.000 ljudi zarobljenih. Od početka rata izgubio je neprijatelj oblo 2.250.000 ljudi. Sto se tiče talijanskog ratnog materijala, od konca marta sklonsimo 2000 topova, od kojih polovica su od preko 10.2 centimetra, 3000 mitraljeza, 150.000 pješačkih pušaka sa 52 milijuna naboja, 400 minometala, 1 milijun ručnih granata i 1 milijun i pol artiljerijskih naboja. Ostali plijen teži ukupno 4.531 krcata i kola po 10.000 kilograma; tu su većim

7 sati, a ljeti — kad bi za hlada najkorisnije i najprijetnije poučavanje bilo, ni do 9 sati nijesu sva na okupu, jer naručavaju blago.

Za ljetne žerže pak kada ti mali pastiri noću pasu ovce, dogju u školu mamurni i neispavani i pobugiju smijeh svojim melanisanjem i svojim tupim usplahirenim izrazom lica, kad ih drugovi iznebuha probude. Na njih bi se mogla zdravo primijentiti ona Kraljevića Marka: "Teško mi je sanak obrva", a to znači, da proti sanku boriti se je utaman. Razbugjena djeca pak tim klimavcima duhovito kažu: "Jedan drugome predaje sanak, kao na Giurgjevdanak" a to zato jer narodna pošalica kaže: "Giurgjevdanak predajem ti moj sanak, dok drugi ne došao, s tebe ne sašao". Da je i ova okolnost na uštrb pouci, samo se kaže. Bilo bi još nepovoljnih prilika, koje rad nastavnika sprečavaju; ali bi me daleko odvelo, kad bi nabranjanjem prošljedi. Svakako, ako današnja narodna škola ne može da potpuno zadovolji narodnoj cijeli, krivica ne stoji isključivo u sistemu, nego ona ima korijen u narodu i u njegovim životnim prilikama.

Ima uistinu i prisilnih sreštava, da se postigne redovito pohaganje, a to su globe; ali težak nagje stoji u smicalici, da se globi ugne, pa je i to sredstvo skoro neuspješno. Najljepše bi sredstvo bilo ljubav naroda za narodnu školu; no ova je zabašurena i uštkana od interesa, koji zasjecaju u poljoprivredni rad naroda i od raznih prilika, što su ti radom skopčane. Kako bi se tome mogio doskočiti, ne znam; samo to znam, da dok se ne iznagie lijek neredovitu pohaganju kod seoskih škola, biće još slijepih i poluslijepih kod rođenih očiju.

Da je to pak neutješljiva pojava, koja sprečava narodno prosvjetljenje, jasno je kao veđar dan, suncem obasjan.

Drnš, 29. travnja 1918.

Erminija Feranda.

djelom automobil, tren, telegrafski, telefonski i drugi tehnički materijal, monture, predmeti od oprame i letjelice. Našom jesenskom ofenzivom ne samo da smo skoro sasvim preoteli zemljište od 2240 četvornih kilometara što smo na početku rata svojevrijedno napustili a kojemu treba dodati još samo 335 četvornih kilometara izgubljenih za 27 mjeseca boja, nego k tome još zauzeli oblo 12.000 četvornih kilometara talijanskog zemljišta.

Ruska carica udovica u njemačkim rukama.

BERLIN, 13. Ruska carica udovica, velika kneginja Nikolajevića, Detar Nikolajević i Aleksandar Mihajlović pali su na dobru Džulbani, južno od Jalte na Krimu, u njemačke ruke. Dosad su ih čuvali 25 mornara; bili su sasvim osamljeni od svijeta.

Izvjestaji bugarskog glavnog stana.

SOFIJA, 12. Glavni stan, 11. o. m.

Maćedonska fronta:

Kod Bitolja, u obluku Cerne i istočno od Dobropolja obostrana je vatra bila na mahove življa. U okolici Moglene raspršili smo pojačane srpske patrole. Zapadno od Vardara i kod Doirana vatra neprijateljske artiljerije pojačala se. Na prepolju istočno od Doiranskog jezera i jugo zapadno od Serresa raspršili smo vatrom engleske i grčke izvidničke čete.

SOFIJA, 13. maja. Generalni štab, 12. maja.

Maćedonska fronta:

U okolici Moglene protjerane su vatrom srpske jurišne čete, koje su, poslije artiljerijske pripreme, zakročile prema našim pozicijama. Nakon jake artiljerijske pripreme engleske satnije, dvaput pokušale da se primaknu našim opklopima; oba puta bjehu vatrom rastjerane, prije nego su dopre do naših zapreka. Sjeverno od Tahinskog jezera raspršimo vatrom skupine neprijateljske pješadije i konjice.

SOFIJA, 14. Generalni štab, 13. aprila.

Maćedonska fronta:

Sjeverno od Bitolja i južno od Gjevgjelija djelatnost obostrane vatre bila je na mahove žešća. Istočno od Vardara engleski odjelci pokušale da se približe našim pomaknutim stražama kod mjesta Mačkovo; ali bjehu vatrom raspršeni. Sjeverno od Tahinskog jezera patrolski okršaj. U dolini Vardara i Stume živahna djelatnost obostrane vatre.

† Emil barun David von Rhonfeld.

U subotu je, nakon dugog bolovanja, preminuo u Beču, u dubokoj starosti bivši c. k. namjesnik u Dalmaciji, general pješadije u miru, barun David von Rhonfeld.

Barun Emil David rodio se u Dragu 1. jula 1837. Izučio je vojnu akademiju u Wiener Neustadtu, te je god. 1855. ušao kao poručnik u jednu pješadijsku pukovniju. Pošto je s odlikom izučio ratnu školu u Beču, postao je god. 1859. štabom oficijom, te stao redom napredovati. Sudjelovao je u ratu protiv Italije 1866. god. te se odlikovao u bitci kod Solferina. God. 1871. položio je najteže štabne ispite, te je u kratko vrijeme dopro do pukovnika i zapovjednika pješadijske pukovnije br. 29. S ovom je pukovnijom sudjelovao u zaposjednuću Bosne, 1878. god., gdje se je na osobiti način odlikovao i dobio veliki krst Leopoldova reda s ratnim lovrom. Došao je zatim svojom pukovnijom u Komoran, odakle je po drugi put pozvan u Bosnu protivkom drugog ustanka što je tamo bio buknuo. Odljke se opet odlikovao. Kasnije pogje kao general i brigadir u Drag, a zatim kao podmaršal i zamjenik vrhovnog zapovjednika u Innsbruck, odakle bi premješten u Sarajevo kao zamjenik vrhovnog zapovjednika baruna Appela. Tu je bio imenovan tajnim savjetnikom. Na 11 oktobra 1890. bio imenovan namjesnikom u Dalmaciji.

Barun David zasio je na namjesničku stolicu u Dalmaciji jeseni 1890. godine. Dolazio nam je iz posestrime Bosne, a pretjecao ga glas odlična čovjeka, izvrsnih vršina i rijetkih sposobnosti. I Dalmacija se ubrzo uvjeri da ti glasovi ne bjehu varavi. U dvanaest godina njegove mudre, radišne i oćinske uprave, Dalmacija je znatno napredovala u svakom pogledu. U doba njegova namjesništva spadaju prve znamenite stječevine naše pokrajine na gospodarskom polju. Dod njim dograjen je željeznica u južnoj Dalmaciji, sagrajenio je na stotine kilometara državnih vozničkih cesta i puteva; udareni su krasni gvozdeni mostovi na svim znamenitijim mjestima preko Krke, Cetine i Neretve; uregjen je tiječ rijeke Krke, Mahništa i Drosłapa, prosušeni su Vranjsko blato i močvare stonske, ogragjene su mnogobrojne bijesne bujice. Unapregjeno je poljsko gospodarstvo ostvarenjem novijeh i usavršenjem starijih ustanova. Doljodjelska poslovnica u Zadru, pokušajna poljodjelska stanica u Spljetu, praktični zavod na Glavici kod Knina, živahniji i uspješniji rad oko razvitka vinogradarstva, razumnijeg gojenja masline, podizanja modernijeh tvornica ulja i oplemenjivanja marve, sve je to podignuto i pokrenuto pod namjesnikom barunom Davidom, sve to bijaše plod marnog njegova policaja i živog nastojanja. Jednaku je brigu barun David namijenio prosvjeti zemlje: pod njim osnovan je novi srednji školski zavod u Sibeniku a sagrajenia uzorna zgrada za žensku preparandiju u Dubrovniku. Kada je u pramaljeću 1902. godine dignut sa službe cesarskog namjesnika u Dalmaciji, narod je iskreno požalio njegov odlazak, jer su ga svi u Dalmaciji visoko cijenjili. Ne samo s njegovog četličnog poštenja, s neizmjerne dobrote blagorodnog mu srca, nego takogjer radi one divne iskrenosti, koja bijaše najljepši ures njegove viteške duše. Bog mu dušu upokojio, i sturuko naplatio na onome svijetu dobro što je zemlji našoj učinio.

premiti
o. g. d.
vrijeme
njege
reda: r
dr lvu
liću u
Marku
u Dubr
Lana u
red: r
učitelju
Barlolu
sest. Su
vome J
trgovcu
Bratani
Carloti
Ruži D
Brunfen
nosti u
sliira se
Laneve
šk. u Z
učiteljic
kongreg
dječjeg
učiteljic
Račić u
Zadru K
nadstoje
odgojili
zavoda
Weinber
rat
razreda
Dominik
sestri k
viji Ba
čuli Em
stara s
Mariji G
članici
Hlade,
Dominik
sestri k
u Splje
sestri k
u Zadru
djeteta
Zadru,
Dubrov
Nje
milostiv
Vlahu Z
ravatelj
kolajne
u poseb
Namjes
Pre
jučer na
Cesara i
Zavod
tektora
Nje
Josephu,
prejasno
vara Se
djevotič
Obl
soslji, 3
odbit ova
prigodno
javnom a
jenica i
Otpre
U č
iz Zadra
iz okolice
pod vod
u Hrvats
prespava
Zadru, b
a s dječ
pravnik
godišnja
pripravlj
tara, iz z
zvalno, d
dana, ot
kotara za
ne ođaviz
teško slo
dva okre
baš župn
žalost n
prema sv
pust neop
što ne vj
gladne iz
zvalno, d
i potrebn
djece mo
ne može
opremiti
treba pod
oana mor
neka nar
čabazral
se osnova
Dalmaciji
Plem
Hrvatskih
matskih v
u saktuplj
se osim
popodne
Hribar i
D. Paffon

Modre galice 98%

prodaje na malo i na veliko
Aleksandar Kovačević - Zadar
na staroj obali (magazin Tripolici).

„BLANKA“

Držim na skladištu još malo sanduka njemačkog surogata sapuna **BLANKA**, koji potpuno nadomjestuje obični sapun. Izvršujem naručbe najmanje jednog cijelog originalnog sanduka od 200 komada po okolo 20 đkg. - dok zaliha traje - po Kr. 55 svaki sanduk franko ovdje, i to samo ako mi bude unaprijed dostavljena odnosa svota.

MARCELLO PATTIERA - Zadar.

Jadranska banka

podružnica Split

počam od

1. siječnja 1917

plaća na uložnim knjižicama

3³/₄ kamata.

Fratelli Mandel & Nipote BANCA CAMBIO-VALUTE - ZARA

ACQUISTA E VENDE ogni sorta di effetti pubblici Cartelle di lotteria, monete secondo il listino di giornata. Raccomandabili: Lettere di pegno 4 1/2 del Credito fondiario dalmato Obbligazioni provinciali dalmate 4%. Lettere di pegno 4 1/2 o 4% della Banca Commerciale di Budapest. — Lettere di pegno della Cassa di risparmio di Budapest 4%. — Prestito ferroviario Bulgaro al 6 e 5%. — Obbligazioni ferroviarie della Bosnia-Erzegovina 4 1/2%.

ACCORDA SOVVENZIONI sopra Carte di Valore all'usuale tasso d'interesse.

CEBE Cartelle di lotteria, verso pagamento a rate mensili. — Raccomandabili: Città di Vienna 1874 Vinc. princ. Cor. 400.000, in rate mensili di Cor. 20.

Credito fondiario Austriaco 3%. Vinc. princ. Cor. 100.000, in rate mensili di Cor. 10.

Credito Mobiliare Aust. 1858. Vincita princ. Cor. 300.000, in rate mensili di Cor. 20.

Banca Ipotecaria Ungherese 4%. Vincita princ. Cor. 70.000, in rate mensili di Cor. 10.

Lotti Turchi 1870 da L. 400. Vinc. principale L. 600.000, in rate mensili di Cor. 8.

Gruppo Croci rosse Austriache, Italiane ed Ungheresi. Vincita princ. Cor. 125.000, in rate mensili di Cor. 6. Single cartelle Cor. 2 ecc.

ACCETTA versamenti di denaro fissi e in Conto Corrente, con restituzione senza preavviso, verso un interesse annuo di 4%.

RIASCIA Assegni bancari sulle principali piazze d'Europa e s'incarica di tutte le operazioni d'incasso, versamenti e simili richieste dei propri clienti, senza alcun spesa.

ASSICURA Cartelle di lotteria e Obbligazioni contro la perdita derivante dall'ammortizzazione, alle condizioni generalmente stabilite.

ASSUME Assicurazioni nei rami: Incendi, Vita, Accidenti Furto con incasso, quale Agenzia Principale delle Assicurazioni Generali di Trieste.

Oglas.

Općinska štedionica u Benkovcu ukamaćuje sve štedioničke uložke od 15. prosinca 1916 do daljnjega sa 4% (četiri posto) čisto, što se ovime do sveopćeg znanja stavlja

ODBOR.

INTERESANTNA NOVOST!

za sve postolarne, postolare i t. d. uklanja sve mane drugih zaštitnih i nadomjesnih poplata

Gibijsko-elastičan poplat od pletene željezne žice

nevidljiv pričvršćen na postol. Tib. lagan hod. Duzanje isključeno. Može se lako pribiti i odeločiti nakon istrošenja.

Najbolja, najtrajnija zaštita za poplate.

Proizvega se u različitim veličinama t. j. 12 Br. 35, 32, 21, 24, 27, 45, 72, 88 i 44.

Cijena po jedinom paru uključivo dvo vijke za pričvršćivanje Kr. 5.20. Gvoštima i preporodacima, zlatnih poplata

Parovi šalju se na uzorak uz pouzete Kr. 5.50 uključivo poštarinu i pakovanje ili uz isplatu unaprijed.

I isključiva prodaja za Dalmaciju, Bosnu-Hercegovinu i Istru kod tvrtke **BRAČA KLEIN - ZADAR (Dalmacija).**

Acetilenskih lampi i gorila (bercucci) — osobito u alumintam za ribanje — Kartica za mastiti robu svake vrsti i boje. ZASTUPSTVO - ZADAR Poštanski pretinac 74.

Dadi brodo cor. 26, 29, 35 e 42 al mille. — Dadi gollasch cor. 42 al mille. — Frauenglück, polvere per il bucato, pacchi da 1/8 cent. 40, 1/4 cent. 80, 1/2 cor. 1.60, polverine da lavare cor. 48 per 200 pezzi. — Radasin estratto di carne vegetale 60 vasetti cor. 48. — Erdal crema per scarpe alla dozzina cor. 10. — Tavolette per gollasch «Aka» 100 pezzi cor. 46. — Sydol liquido per pulire i metalli cor. 1 al vasetto.

Rappresentanze e Commissioni CASTRO & MAITZEN TRIESTE, via dei Fabbri N. 8.

Naklada školskih knjiga i dopisnica

Skladište papira i kancelarijskih potrepština

MERCUR & Mikula - Zadar, ulica sv. Vida 11.

Nugja: Umjetničkih dopisnica i Ljubavnih od 12 do 30 h. — Školskih potrepština osobito Zadaćnica. — Listova, Kuyerata i Raćuna štampanih za trgovce. — Mapa za pisma 10 kuv. i 10 listova crt. 60 h. — Feldpost-1000 komada — Cigaretnog papira: «Riz Abadie» I. 60/100 Kr. 16. — II. 100/100 Kr. 15. — «Austria» 100/80 Kr. 6. — «Samum» II. 120/80 Kr. 15. — Fotografiskih potrepština. — Trgovačkih knjiga svake vrsti i veličine.

Samilitranik tablica za groblje sa i bez fotografije

Električna Baterija Kr. 3.-

komplet Kr. 6.-

Anton VILUŠ Zadar DALMACIJA

Novost! Slika N. V. Cara **KARLA I.** u bojama, veličina 73x50, Kruna 3'50. Okvira svake vrsti i veličine jeftino. — Spaga od papira od 1/2 do 6 m/m po kg. Kr. 7, 8, 10, sa gvozdonom žicom 3 m/m kg. K. 10.

POTPLATE od gume i od kože za postole, samo za trgovce i postolare na veliko.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Zastupstva za špediterske poslove: Zadar, Split, Sarajevo, Dubrovnik, Kotor, Trst, Rijeka, Drag, Adrianopol, Aussig, Beograd, Braila, Brünn, Buchs, Budapest, Constantinopol, Hamburg, Lindau, Rotterdam, Salonique, Frankfurt, Beč.

Preuzimlje narudžbe svakovrsnih pečata iz gume i mjedi za pečatni vosak uz tvorničku cijenu. Brza izradba.

God. S
Cijena je Kr. 15.-; sam Na polugodište
Dj. Veliki krenuli
BEČ, 15. Sofiju i Caritana. U veliki se najviši d. ljašnjih posa. govine barun. Zichy i pogl.
BEČ, 15. stva Silva-Ta ministru unu nastave Cwik Mataji, minist pravde Schau ministru za Twardowskon to ministru za racijom.
Ministar savezu s pismu pr
BUDIMPE
Karoly izri razgovora tra princu Sikstu Karoly kaže, automatskom pogodbe bile zovajuju jedne vojničke konv i gospodarsku da se objasni
Ministar upit i kaže — misli, da će uopće pristajaj odnos, koji ve i koji se u z teresu Ugarsk i na pojedina svezi sa savez ravno, kao što viti vojnički vojnička konve raspolože, u gospodarskom širok pojam. skopčavanje g želi i koja je stalom, što se neće naći pre odgovornih po Kuće. I što se sasvim dogovo s Njemačkom noprosto savez sprečavati da gospodarske o skupini naroda
O nuta
Gustoćom srednji broj žite površine (1 km raznih gospoda pishnih momenat naseljene od inč koje se već d upravom, od z dala osobna i i oni krajevi, pre nego li one zen skog prometa.
Kako se d tako se razliku jedne te iste d jedan narod. gušćem naseljer ske, prometne i gušćem naseljer ili vojničko-strat više vremena ili dobra i zdrava pažnje i liječiti je štetna po nar žiteljstva na siro rok gušćeg nas velik broj porod treba nastojati, izgubi, već da s krajeve.
Rađ oko tr